

प्रदेश खेलकूद ऐन, २०७६

प्रमाणीकरण मिति:- २०७६।०९।२७

संवत् २०७४ सालको ऐन नं. २९

प्रस्तावना: खेलकूदको माध्यमबाट प्रदेशका नागरिकहरूमा राष्ट्रियता सम्बन्धी सामूहिक भावनाको विकास गर्न, नागरिकहरूलाई स्वस्थ, अनुशासित, मर्यादित र गतिशिल बनाउन खेलकुदको माध्यमबाट राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय पहिचान र सम्मान बढाउन तथा प्रदेशमा खेलकुद क्षेत्रको समग्र विकास गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा १७५ बमोजिमको प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश खेलकूद ऐन, २०७६” रहेको छ ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,
 - (क) “अध्यक्ष” भन्नाले प्रदेश खेलकुद बोर्डको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
 - (ख) “उपाध्यक्ष” भन्नाले बोर्डको उपाध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
 - (ग) “तोकिएको वा तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।
 - (घ) “बोर्ड” भन्नाले प्रदेशमा खेलकुदको विकास गर्न दफा ३ बमोजिम गठन भएको प्रदेश खेलकुद बोर्ड सम्झनु पर्छ ।
 - (ङ) “प्रदेश” भन्नाले प्रदेश नं. १ सम्झनु पर्छ ।
 - (च) “प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले समितिको प्रशासन र व्यवस्थापन समेतको कार्य गर्न बोर्डबाट तोकिएको कार्यालय प्रमुख सम्झनु पर्छ ।
 - (छ) “समिति” भन्नाले दफा १६ बमोजिम गठन हुने जिल्ला खेलकुद समिति सम्झनु पर्छ ।
 - (ज) “मन्त्रालय” भन्नाले प्रदेशको खेलकुद सम्बन्धी विषय हेर्ने मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
 - (झ) “सदस्य” भन्नाले बोर्ड र समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले बोर्ड र समितिको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र सदस्य सचिव समेतलाई जनाउँछ ।
 - (ञ) “सदस्य सचिव” भन्नाले बोर्डको सदस्य-सचिव सम्झनु पर्छ ।
 - (ट) “संघसंस्था” भन्नाले खेलकुद सम्बन्धी कार्य वा प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने क्लव वा विषयगत संघसंस्था सम्झनुपर्छ ।

३. बोर्ड गठन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रदेशमा खेलकुदको विकास गर्न प्रदेश सरकारले प्रदेश खेलकुद विकास बोर्डको गठन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने बोर्डमा देहायका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र सदस्यहरू रहनेछः

- (क) सम्बन्धित मन्त्रालयको मन्त्री वा राज्यमन्त्री – अध्यक्ष
- (ख) प्रदेश, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेल जगतमा महत्वपूर्ण योगदान पुर्याएका मध्येबाट अध्यक्षको सिफारिसमा प्रदेश सरकारबाट नियुक्त एकजना – उपाध्यक्ष
- (ग) मन्त्रालयको खेलकुद सम्बन्धी महाशाखाका प्रमुख – सदस्य
- (घ) प्रदेश, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेल जगतमा ख्याति प्राप्त गरेका व्यक्तिहरूमध्ये कम्तिमा एकजना महिला सहित अध्यक्षको सिफारिसमा प्रदेश सरकारबाट मनोनित फरक-फरक खेल विधाका बढीमा तीनजना – सदस्य
- (ङ) भौगोलिक सन्तुलन समेतका आधारमा अध्यक्षबाट मनोनित समितिका अध्यक्ष वा सदस्य मध्येबाट कम्तिमा एकजना महिला सहित बढीमा तीनजना – सदस्य
- (च) बोर्डमा आवद्ध संघसंस्था मध्येबाट बोर्डले मनोनयन गरेको एक महिला सहित दुईजना – सदस्य
- (छ) प्रदेश विश्वविद्यालयबाट तोकिएको अधिकृत प्रतिनिधि एकजना – सदस्य
- (ज) प्रदेश प्रहरी कार्यालयको अधिकृतस्तरको प्रतिनिधि – सदस्य
- (झ) अपाङ्गताको क्षेत्रमा कार्य गर्ने प्रदेशस्तरको सामाजिक संस्थाको प्रतिनिधिमध्ये अध्यक्षद्वारा मनोनित एकजना – सदस्य
- (ञ) अध्यक्षको सिफारिसमा प्रदेश सरकारद्वारा नियुक्त प्रदेश खेलकुद विकास बोर्डको सचिव – सदस्य सचिव

(३) बोर्डको उपाध्यक्ष वा सदस्य सचिव नियुक्ति गर्दा कम्तीमा एक जना महिला हुनुपर्नेछ ।

(४) नेपाली सेना र शसस्त्र प्रहरी बलको अधिकृत प्रतिनिधिलाई बोर्डको बैठकमा आमन्त्रित सदस्यको रूपमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(५) बोर्ड अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक संगठित संस्था हुनेछ ।

(६) बोर्डका सबै काम कारवाहीको निमित्त आफ्नो छुट्टै कार्यालय र छाप हुनेछ ।

(७) बोर्डले चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न उपभोग गर्न, बेचबिखन गर्न वा अन्य किसिमले व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।

(द) बोर्डले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालेस उजुर गर्न र सो उपर सोही नामबाट नालेस उजुर लाग्न सक्नेछ ।

४. पदावधि सम्बन्धी व्यवस्था: (१) बोर्डका पदेन सदस्यहरु बाहेक मनोनित अन्य सदस्यको पदावधि चार वर्ष हुनेछ र पदावधि उपाध्यक्ष र सदस्य सचिवलाई लगातार दुई कार्यकाल भन्दा बढी मनोनयन गरिनेछैन ।

(२) पदावधि समाप्त नहुँदै कुनै सदस्यको पद रिक्त हुन आएमा बाँकी पदावधिको लागि दफा ३ बमोजिम पदपूर्ति गरिनेछ ।

(३) कुनै सदस्यले पदबाट राजीनामा गरेमा निज आफ्नो पदबाट मुक्त भएको मानिनेछ ।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै सदस्यले इमान्दारितापूर्वक आफ्नो कर्तव्य पालन गरेको छैन भनी बोर्डका दुई तिहाइ सदस्यले सिफारिसमा अध्यक्षले त्यस्तो सदस्यलाई पदावधि समाप्त हुनु अघि जुनसुकै बखत हटाउन सक्नेछ ।

तर उपाध्यक्ष र सदस्य-सचिवलाई पदावधि समाप्त हुनुभन्दा अघि पदबाट हटाउने निर्णय अध्यक्षको सिफारिसमा प्रदेश सरकारले गर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम उपाध्यक्ष, सदस्य सचिव र सदस्यलाई पदबाट हटाउनु पर्ने अवस्था भएमा निजहरुलाई सफाई पेश गर्ने उचित मौका दिनुपर्नेछ ।

५. सदस्यको अयोग्यतासम्बन्धी व्यवस्था: देहायको कुनै व्यक्ति सदस्यमा मनोनित हुन वा बहाल रहन सक्ने छैन:

(क) गैर नेपाली नागरिक,

(ख) मानसिक रूपमा अशक्त भई कामकाज गर्न असमर्थ व्यक्ति,

(ग) भ्रष्टाचार वा नैतिक पतन देखिने फौजदारी मुद्दाको आरोपमा अदालतबाट कसूरदार ठहरी सजाय पाएको,

(घ) दामासहीमा परेको,

(ङ) पदेन सदस्य बाहेक अन्य सदस्य पच्चिस वर्ष पूरा नभएको ।

६. सदस्यता समाप्ति सम्बन्धी व्यवस्था: देहायको अवस्थामा बोर्डको सदस्यता समाप्त भएको मानिनेछ:

(क) दफा ५ बमोजिम सदस्यमा बहाल रहन अयोग्य भएमा,

(ख) राजीनामा दिई स्वीकृत भएमा,

(ग) मृत्यु भएमा, वा

(घ) विना सूचना लगातार तीन पटक भन्दा बढी बोर्डको नियमित बैठकमा अनुपस्थित भएमा ।

७. **बोर्डको बैठक र निर्णय सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) अध्यक्षको निर्देशन अनुसार सदस्य सचिवले बोर्डको बैठक बोलाउनेछ र बैठकको सूचना बैठक बस्ने दिनभन्दा कम्तीमा सातदिन अघि सदस्यहरूलाई दिनुपर्नेछ ।
तर बैठककोसूचना सामान्यतया बैठक बस्ने दिन भन्दा कम्तीमा तीन दिन अघि सदस्यहरूलाई दिनुपर्नेछ ।
- (२) बोर्डको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (३) बोर्डको कुल सदस्य संख्याको एकाउन्न प्रतिशत सदस्यहरू उपस्थित भएमा बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (४) बोर्डको बैठक वर्षको कम्तीमा तीनपटक बस्नु पर्नेछ ।

तर बोर्डका एक तिहाई सदस्यले बैठक बोलाउन लिखित अनुरोध गरेमा उपदफा (१) बमोजिम ७ (सात) दिनभित्र बोर्डको बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

- (५) बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन पाउनेछ ।
- (६) सदस्य-सचिवले बैठकको निर्णय प्रमाणित गरी निर्णय पुस्तिकामा राख्नु पर्नेछ ।
- (७) यस दफामा लेखिए देखि बाहेक बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि बोर्ड आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

- द. **बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था:** बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

- (क) प्रदेश सरकारलाई खेलकुद सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको विषयमा सुझाव दिने तथा बोर्डको कार्ययोजना र बजेट पारित गर्ने,
- (ख) जिल्ला, प्रदेश, अन्तर-प्रदेश र राष्ट्रियस्तरका खेलकुद प्रतियोगिताहरूको आयोजना गर्ने तथा खेलाडीहरूको स्तरवृद्धि गर्न स्वदेशी तथा विदेशी प्रशिक्षकहरूबाट तालिमको व्यवस्था गर्ने,
- (ग) अन्तर्राष्ट्रियस्तरको खेल प्रतियोगिता आयोजना गर्ने,
- (घ) स्वदेश तथा विदेशमा हुने खेलकुद प्रतियोगिता वा बैठकमा भाग लिन तोकिए बमोजिम खेलाडी तथा खेलकुद सम्बद्ध व्यक्तिहरूलाई पठाउने,
- (ङ) तोकिए बमोजिम खेलाडी तथा संघ संस्थाको बर्गिकरण गर्न तोकिए बमोजिमको समिति गठन गरी सो बर्गिकरणका आधारमा संघ संस्था र खेलाडीलाई तोकिए बमोजिमको आर्थिक सहायता, छात्रवृत्ति, बीमा, स्वास्थ्य उपचार लगायत अन्य सुविधा वा सहयोग उपलब्ध गराउन प्रदेश सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने ।
- (च) प्रदेशमा खेलकुदको पूर्वाधार तयार गरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने,

- (छ) खेलकुदको विकासको लागि जिल्लास्तरमा खेलकुद विकास समिति गठन गर्ने,
- (ज) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूसँग सम्बन्धित खेलकुदको विकास गर्न तालिम तथा प्रतियोगिता संचालन गर्ने, गराउने,
- (झ) प्रदेश सरकारको निर्णय बमोजिम प्रदेशस्तरमा आवासीय खेलकुद विद्यालय, खेलकुद प्रतिष्ठान, अनुसन्धान केन्द्र र खेलकुद संग्रहालय स्थापना गर्ने,
- (ञ) खेल पर्यटनको विकास गर्ने तथा परम्परागत खेलहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने,
- (ट) खेलकुदको विकासको लागि अन्य आवश्यक व्यवस्थाहरू गर्ने, गराउने ।

९. बोर्डको संरक्षक सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रदेशका मुख्यमन्त्री बोर्डको संरक्षक हुनेछ ।
 (२) अध्यक्षले बोर्ड र बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन संरक्षक समक्ष पेश गर्नेछ ।
 (३) संरक्षकले दिएको निर्देशन पालना गर्नु बोर्डको कर्तव्य हुनेछ ।
१०. उपाध्यक्षको नियुक्ति, काम कर्तव्य र अधिकार: (१) अध्यक्षको सिफारिशमा प्रदेश सरकारले उपाध्यक्षको नियुक्ति गर्नेछ ।
 (२) उपाध्यक्षले अध्यक्षको निर्देशनमा रही बोर्डको काम कारवाहीको अनुगमन र व्यवस्थापन गर्नेछ ।
 (३) उपाध्यक्षको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
 (४) उपाध्यक्षलाई दिईने बैठक भत्ता र अन्य सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
११. सदस्य सचिवको नियुक्ति र योग्यता: (१) अध्यक्षको सिफारिसमा प्रदेश सरकारले बढीमा चार वर्षको लागि सदस्य सचिवको नियुक्ति गर्नेछ ।
 (२) सदस्य सचिवको योग्यता देहाय बमोजिम हुनेछः
 (क) नेपाली नागरिक,
 (ख) ३५ वर्ष उमेर पूरा भई ६० वर्ष उमेर ननाघेको,
 (ग) खेलकुदको क्षेत्रमा कम्तीमा दश वर्षको अनुभव हासिल गरेको ।
 (घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी कसुरदार ठहर नभएको,
 (ङ) स्वच्छ छवि भएको ।
१२. सदस्य-सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) सदस्य-सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः
 (क) अध्यक्षको परामर्शमा बोर्डमा पेश हुने प्रस्तावहरू तयार गर्ने, गराउने,
 (ख) बोर्डबाट भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
 (ग) बोर्डको अनुमानित वार्षिक आय व्यय (बजेट) र कार्यक्रम तयार गरी बोर्ड समक्ष पेश गर्ने,

- (घ) बोर्डको कोष परिचालन, सम्पत्तिको व्यवस्थापन, संरक्षण र सञ्चालन सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने,
- (ङ) बोर्डका कर्मचारीहरूको प्रशासनिक प्रमुख भई कार्य गर्ने,
- (च) बोर्डको कार्य संचालनमा अनुशासन र पारदर्शिता कायम गर्ने,
- (छ) बोर्डले तोके बमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

(२) यस दफा बमोजिम सदस्य-सचिवले आफ्नो अधिकार र कर्तव्यको प्रयोग गर्दा अध्यक्ष वा उपाध्यक्षको निर्देशनमा रही गर्नु पर्नेछ ।

(३) सदस्य सचिवले नियुक्त भएको एक महिनाभित्रमा मन्त्रालयको सचिव समक्ष तोकिए बमोजिम कार्य सम्पादन करार गर्नु पर्नेछ ।

१३. **समिति सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) बोर्डले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम आफूले गर्नुपर्ने कुनै काम गर्नको निमित्त आवश्यकता अनुसार समिति वा उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने समितिको काम, कर्तव्य, अधिकार तथा समितिका सदस्यहरूको भत्ता वा अन्य सुविधा मन्त्रालयको स्वीकृतिमा बोर्डले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१४. **कोष सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) बोर्ड र समितिको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहायका रकमहरू रहनेछ:

- (क) संघीय र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) खेलकुद पूर्वाधार उपयोग गर्न दिए वापत लिने शुल्क,
- (ग) खेलकुद सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रदान गरे वापत लिने शुल्क,
- (घ) खेलकुद प्रदर्शन गरी आर्जन भएको रकम,
- (ङ) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले चन्दा वा सहायता स्वरूप प्रदान गरेको रकम,
- (च) प्रचलित कानून बमोजिम अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था, विदेशी सरकार वा व्यक्तिबाट प्राप्त रकम,
- (छ) संघ संस्था दर्ता वा नविकरण गरे वापत लिने शुल्क,
- (ज) बोर्ड र समितिको चल अचल सम्पत्तिको प्रयोगबाट आर्जन हुने रकम,
- (झ) अन्य कुनै कानूनी स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(२) बोर्ड र समितिको नामबाट गरिने सबै खर्च कोषबाट व्यहोर्नु पर्नेछ ।

(३) बोर्ड र समितिको कोषमा रहने रकम नेपाल राष्ट्र बैंक वा मान्यता प्राप्त वाणिज्य बैंकमा खाता खोली जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

(४) बोर्ड र समितिको खाता संचालन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१५. संघीय सरकारको स्वीकृति लिनुपर्ने: बोर्डको आफ्नो कार्य सञ्चालनको सिलसिलामा विदेशी सरकार वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्था वा विदेशी संस्था वा व्यक्तिसँग आर्थिक सम्झौता गर्दा संघीय सरकारको स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।

१६. समिति गठन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) खेलकुदको विकास, विस्तार र प्रवृद्धन गर्नका लागि बोर्डको माताहतमा रहने गरी यस ऐनको दफा ८ (छ) बमोजिम प्रदेशको प्रत्येक जिल्लामा खेलकुद विकास समिति गठन हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने समितिमा देहाय बमोजिमका अध्यक्ष र सदस्यहरू रहनेछः

(क) खेलकुदको क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान गरेका व्यक्ति मध्येबाट बोर्डद्वारा मनोनित - अध्यक्ष

(ख) खेलकुदको क्षेत्रमा उल्लेखनीय कार्य गरेको व्यक्तिमध्येबाट बोर्डबाट मनोनित -उपाध्यक्ष

(ग) समितिमा आवद्ध भएका संघसंस्थाको प्रतिनिधित्व हुने गरी एकजना महिलासहित समितिद्वारा मनोनित तीनजना -सदस्य

(घ) सम्बन्धित जिल्ला प्रहरी कार्यालयको अधिकृतस्तरको प्रतिनिधि -सदस्य

(ङ) जिल्ला प्रशासन कार्यालयले तोकेको अधिकृत कर्मचारी -सदस्य

(च) सम्बन्धित जिल्ला स्थित माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरू मध्येबाट समितिले मनोनित गरेको एक जना -सदस्य

(छ) खेलकुदको क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान गरेका व्यक्तिहरू मध्येबाट समितिले मनोनित गरेका एक जना महिला सहित २ जना -सदस्य

तर प्रतिनिधि सभाको निर्वाचनका लागि २ भन्दा बढी निर्वाचन क्षेत्र हुने जिल्लाहरूका हकमा समितिले मनोनित गरेका २ जना महिला सहित ४ जना -सदस्य

(ज) समितिका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष मनोनयन गर्दा कम्तीमा एक जना महिला हुनुपर्नेछ

(झ) नेपाली सेना र सशस्त्र प्रहरी बलका अधिकृतस्तरको प्रतिनिधिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ञ) प्रशासकीय अधिकृत -सदस्य सचिव

१७. पदावधि सम्बन्धी व्यवस्था: (१) पदेन सदस्य बाहेक समितिका अन्य सदस्यको पदावधि चार वर्ष हुनेछ र अध्यक्ष र उपाध्यक्षको लगातार दुई कार्यकालभन्दा बढी मनोनयन गरिनेछैन ।

(२) पदावधि समाप्त नहुँदै समितिका कुनै सदस्यको पद रिक्त हुन आएमा बाँकी पदावधिको लागि पदपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।

(३) कुनै सदस्यले पदबाट राजीनामा गरेमा निज आफ्नो पदबाट मुक्त भएको मानिनेछ ।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि समितिका कुनै सदस्यले इमान्दारी पूर्वक आफ्नो कर्तव्यपालन गरेको छैन भन्ने लागेमा समितिका दुईतिहाइ सदस्यले सिफारिस गरेमा बहुमतको निर्णयले त्यस्तो सदस्यलाई जुनसुकै बखत पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

तर पदबाट हटाउनु अघि त्यस्तो सदस्यलाई सफाईको उचित मौका दिनुपर्नेछ ।

१८. सदस्यको अयोग्यता सम्बन्धी व्यवस्था: देहायको अवस्था भएमा कुनै व्यक्ति समितिको सदस्यमा मनोनित हुन वा बहाल रहन सक्ने छैन:

(क) गैर नेपाली नागरिक भएमा,

(ख) भ्रष्टाचार वा नैतिक पतन देखिने फौजदारी मुद्दाको आरोपमा अदालतबाट कसूरदार ठहरी सजाय पाएको भएमा,

(ग) मनोनयन हुने वा बहाल रहेको समयमा मानसिक सन्तुलन गुमेको प्रमाणित भएमा,

(घ) पदेन सदस्य बाहेक अन्य सदस्य एक्काइस वर्ष पूरा नभएमा ।

१९. सदस्यता समाप्ति सम्बन्धी व्यवस्था: देहायको अवस्थामा समितिको सदस्यता समाप्त भएको मानिनेछ:

(क) दफा १८ बमोजिम सदस्यमा बहाल रहन अयोग्य भएमा,

(ख) राजीनामा दिई स्वीकृत भएमा,

(ग) मृत्यु भएमा, वा

(घ) विना सूचना लगातार तीन पटक भन्दा बढी बोर्डको नियमित बैठकमा अनुपस्थित भएमा ।

२०. समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था: (१) अध्यक्षको निर्देशन अनुसार प्रशासकीय अधिकृतले समितिको बैठक बोलाउनेछ ।

तर बैठकको सूचना सामान्यतयासु बैठक भन्दा कम्तीमा ३ दिन अघि सदस्यहरूलाई दिनुपर्नेछ ।

- (२) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्नु पर्नेछ ।
- (३) समितिको कूल सदस्य संख्याको एकाउन्न प्रतिशत सदस्यहरू उपस्थित भएमा बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (४) समितिको बैठक वर्षमा कम्तिमा चार पटक बस्नु पर्नेछ ।

तर समितिका एक तिहाई सदस्यले बैठक बोलाउन अध्यक्ष समक्ष लिखित अनुरोध गरेमा सात दिनभित्र समितिको बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

- (५) बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनपाउनेछ ।
- (६) प्रशासकीय अधिकृतले बैठकको निर्णय प्रमाणित गरी निर्णय पुस्तिकामा राख्नु पर्नेछ ।
- (७) यस दफामा लेखिएदेखि बाहेक बैठकसम्बन्धी अन्य कार्खिबधि समिति आफैले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

२१. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) यस समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) समितिको बार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरी स्वीकृतिका लागि बोर्डमा पेश गर्ने,
- (ख) बोर्डले स्वीकृत गरेको योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने,
- (ग) जिल्लास्तरको खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गर्ने,
- (घ) स्थानीय तहमा खेलकुदको सञ्चालन तथा पूर्वाधार विकासका लागि बोर्डसंग समन्वय गरी स्थानीय तहलाई आवश्यक सहयोग गर्ने तथा सुझाव दिने,
- (ङ) खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने,
- (च) खेलकुदको सञ्चालन तथा विकासका लागि बोर्डलाई सुझाव दिने,
- (छ) खेलकुद पूर्वाधार विकासका लागि बोर्डलाई सिफारिस गर्ने,
- (ज) प्रतिभावान खेलाडीको पहिचान, क्षमता विकास तथा प्रोत्साहन गर्ने,
- (झ) खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने ।

२२. अध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था: जिल्ला खेलकुद समितिका अध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) बोर्डको निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- (ख) जिल्ला तथा अन्तरस्थानीय तहमा खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना तथा सहभागिताका लागि समन्वय लगायतका आवश्यक कार्यहरू गर्ने,
- (ग) खेलकुदको विकास, विस्तार र संचालनमा विभिन्न निकायहरूसंग समन्वय गर्ने

(घ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२३. उपाध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था: उपाध्यक्षको काम कर्तव्य सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः
(क) अध्यक्षको निर्देशनमा रही समितिको काम कारवाहीको अनुगमन र व्यवस्थापन गर्ने,
(ख) अध्यक्षले तोके बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।
२४. प्रशासकीय अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्रशासकीय अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः
(क) अध्यक्षको परामर्शमा समितिमा पेश हुने प्रस्तावहरू तयार गर्ने, गराउने,
(ख) समितिबाट भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
(ग) समितिको अनुमानित वार्षिक आय व्यय (बजेट) र कार्यक्रम तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने,
(घ) समितिको कोष परिचालन, सम्पत्तिको व्यवस्थापन, संरक्षण र संचालन सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने,
(ङ) समितिका कर्मचारीहरूको प्रशासनिक प्रमुख भई नियमानुसार कार्य गर्ने,
(च) समितिले तोके बमोजिम अन्य कार्यहरू गर्ने ।
(२) यस दफा बमोजिम प्रशासकीय अधिकृतले आफ्नो अधिकार र कर्तव्यको प्रयोग गर्दा समितिका अध्यक्ष वा उपाध्यक्षको सामान्य निर्देशनमा रही गर्नु पर्नेछ ।
२५. लेखा र लेखापरीक्षण: (१) बोर्ड र समितिको आय व्ययको लेखा प्रचलित कानून बमोजिम राख्नु पर्नेछ ।
(२) बोर्ड र समितिको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट गराउनु पर्नेछ ।
(३) बोर्डले चाहेमा समितिको आय व्ययको लेखा, तत्सम्बन्धी कागजात र अरु नगदी र जिन्सी समेत जुनसुकै बखत जाँचन वा जाँचन लगाउन सक्नेछ ।
२६. सदस्यहरूको भत्ता सम्बन्धी व्यवस्था: (१) बोर्ड वा समितिका सदस्यहरूले बैठकमा भाग लिए वापत तोकिएबमोजिम बैठक भत्ता पाउनेछन् ।
(२) बोर्ड र समितिका सदस्य काम विशेषले स्वदेश वा विदेश भ्रमण गर्नु परेमा प्रदेश सरकारले तोकेबमोजिम दैनिक तथा भ्रमण भत्ता पाउनेछन् ।
(३) बोर्ड र समितिका सदस्यहरूको भत्ता र अन्य सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२७. सदस्य-सचिवको पारिश्रमिक र भत्ता: (१) सदस्य(सचिवले बोर्डमा कार्यकारी प्रमुख भै काम गरे वापत प्रदेश सरकारको उपसचिव स्तरको कर्मचारीले पाउने शुरु स्केल सरहको मासिक पारिश्रमिक, भत्ता र अन्य सुविधा पाउनेछ ।

२८. कर्मचारीसम्बन्धी व्यवस्था: (१) बोर्ड र समितिमा प्रदेश सरकारले स्वीकृत गरेको दरबन्दी बमोजिम स्थायी कर्मचारीहरू रहनेछन् ।
(२) उपदफा (१) बमोजिमका स्थायी कर्मचारीहरूको नियुक्ति प्रदेश लोकसेवा आयोगको सिफारिसमा बोर्डले गर्नेछ ।

तर स्थायी कर्मचारी नियुक्ति नभएसम्म स्वीकृत दरबन्दीमा बढीमा छ महिनाको लागि तोकिए बमोजिम करारमा कर्मचारी नियुक्ति गर्न बोर्डलाई यस दफाले बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

(३) बोर्ड र समितिमा प्रदेश सरकारले आवश्यक कर्मचारीहरू खटाउन सक्नेछ ।

(४) बोर्ड र समितिका कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक तथा सेवा शर्तहरू तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२९. सजाय र कारवाही: बोर्ड वा समितिको कुनै कर्मचारीले जानी जानी वा लापरवाही गरी वा बदनियत साथ बोर्डलाई हानी नोक्सानी पुर्याएमा निजलाई कर्मचारीसँग सम्बन्धित नियमावली र अन्य प्रचलित कानून बमोजिम सजाय हुनेछ ।

३०. संघ संस्था दर्ता, नविकरण र आवद्धता सम्बन्धी व्यवस्था: (१) एक भन्दा बढी स्थानीय तहमा खेलकुद सम्बन्धी कार्य गर्ने वा प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने संघसंस्थाले तोकिए बमोजिम समितिमा दर्ता हुनुपर्नेछ ।

(२) एक भन्दा बढी जिल्लामा शाखा गठन गरी खेलकुद सम्बन्धी कार्य गर्ने वा प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने संघसंस्था बोर्डमा दर्ता हुनुपर्नेछ ।

(३) बोर्ड वा समितिमा दर्ता भई आवद्ध भएका संघसंस्थाहरूले तोकिएको मापदण्ड बमोजिम प्रदेश वा जिल्लास्तरीय संघसंस्था गठन गर्न सक्नेछन् ।

(४) उपदफा (४) बमोजिम गठन हुने संघसंस्थाको निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) संघ संस्थाको नविकरण प्रत्येक आर्थिक वर्षभित्र तोकिएको शुल्क बुझाई गर्नुपर्नेछ ।

तर तोकिएको समयमा नविकरण नगरेमा तोकिए बमोजिमको जरिवाना तिरी नविकरण गर्न सकिनेछ ।

३१. संघसंस्थाले श्रेस्ता राखे सम्बन्धी व्यवस्था: (१) संघसंस्थाले आफ्नो आम्दानी खर्चको हिसाबको श्रेस्ता बोर्ड वा समितिले तोकिएको ढाँचामा राख्नु पर्नेछ ।
 (२) बोर्ड वा समितिले उपदफा (१) बमोजिम संघसंस्थाले राखेको श्रेस्ताको जाँचबुझ जुनसुकै बखत गर्न गराउन सक्नेछ ।
 (३) उपदफा (२) बमोजिम श्रेस्ताको जाँचबुझ गर्दा गराउँदा आम्दानी खर्चको हिसाब किताब अनियमित भएको वा रकम हिनामिना भएको देखिएमा बोर्ड वा समितिले अनियमित भएको हिसाब किताब नियमित गर्न लगाउन र हिनामिना भएको रकम सम्बन्धित व्यक्तिबाट असूल उपर गर्न गराउन आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।
 (४) उपदफा (३) बमोजिम निर्देशन दिइएमा त्यस्तो निर्देशन कार्यान्वयन गर्न सम्बन्धित संघसंस्थाले आवश्यक प्रकृया अघि बढाउनु पर्नेछ ।
३२. निर्देशन दिने र आचारसंहिता जारी गर्ने: (१) बोर्ड वा समितिले खेलकुदको विकासको सम्बन्धमा समय समयमासंघसंस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित संघसंस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।
 (२) संघसंस्थाहरुले पालना गर्नु पर्ने आचारसंहिता बोर्डले तोके बमोजिम हुनेछ ।
३३. स्वीकृति लिनु पर्ने: (१) अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता वा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद विषयको सभा वा सम्मेलनमाभाग लिन कुनै खेलाडी वा खेल सम्बद्ध व्यक्तिलाई विदेश पठाउन वा प्रदेशमा आयोजना हुने खेलकुद प्रतियोगिता वा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद विषयको सभा वा सम्मेलनमा विदेशी खेलाडी वा अधिकारीहरुलाई आमन्त्रण गर्नु परेमा प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
 (२) प्रदेश, जिल्ला र अन्तरस्थानीय तह स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गर्दा तोकिए बमोजिम बोर्ड वा समितिको स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।
३४. कारवाही र दर्ता खारेजी सम्बन्धी व्यवस्था: (१) देहायको अवस्था उत्पन्न भएमा संघसंस्थालाई बोर्ड वा समितिले नसिहत दिई अभिलेख राख्न सक्नेछः
 (क) बोर्ड वा बोर्डले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा वा आचार संहिता उल्लङ्घन गरेमा,
 (ख) आम्दानी खर्चको हिसाबको श्रेस्ता तोकिएको ढाँचामा नराखेमा,
 (ग) संघसंस्थाले राखेको हिसाबको श्रेस्ताको जाँचबुझ गर्न गराउन सामान्य अवरोध गरेमा,
 (घ) बोर्ड वा समितिले तोकेको अन्य अवस्था उत्पन्न भएमा ।
 (२) देहायको अवस्था उत्पन्न भएमा संघसंस्थालाई बोर्ड वा समितिले बढीमा पचास हजारसम्म रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

- (क) उपदफा (१) बमोजिम दुई पटक भन्दा बढी नसिहत पाएमा,
 (ख) दफा ३३ को उपदफा २ बमोजिम बोर्ड वा समितिको स्वीकृति नलिइ खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरेमा,
 (ग) पांच वर्षसम्म नविकरण नगरेमा,
 (घ) संघसंस्थाको कार्यकारिणी समिति गठन गर्दा निर्वाचन सम्बन्धी तोकिएको प्रावधानको पालना नगरेमा,
 (ङ) बोर्ड वा समितिले तोकेको अन्य गम्भीर अवस्था उत्पन्न भएमा ।
 (च) माथि उल्लेखित खण्डहरूमा जुनसुकै कुरा उल्लेख भएता पनि समितिमा दर्ता भएका संघ संस्थाहरूलाई कारवाही गर्दा समितिको सिफारिसमा गरिनेछ ।
- (३) देहायको अवस्था उत्पन्न भएमा समितिको सिफारिसमा बोर्डले संघ संस्थाको दर्ता खारेज गर्नेछः
- (क) संविधान वा प्रचलित कानूनले निषेध गरेको प्रावधानको गम्भीर उल्लंघन गरेमा,
 (ख) लगातार तीन वर्षसम्म कम्तीमा एउटा खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गर्न असमर्थ भएमा,
 (ग) लगातार दुई वर्षसम्म संघ संस्था नवीकरण नगरेमा,
 (घ) संघसंस्था दर्ता गर्दा जानीजानी झुठो विवरण दिइएको पुष्टि भएमा,
 (ङ) बोर्डले उचित ठहर्याएको अन्य गम्भीर अवस्था उत्पन्न भएको प्रमाणित भएमा,
 (च) संघ संस्थाको रकम हिनामिना भएकोमा त्यस्तो रकम असुल उपर गर्नेतर्फ कुनै कारवाही अगाडि नबढाएमा ।
- (४) यस दफा बमोजिम संघसंस्थालाई कारवाही वा दर्ता खारेज गर्नु अघि सफाईको उचित मौका प्रदान गर्नुपर्नेछ ।
- (५) उपदफा (१) बमोजिम कारवाही गर्नु अघि सम्बन्धित संस्थाले आफ्नो कमजोरी स्वीकार गरी लिखित रूपमा क्षमायाचना गरेमा बोर्ड वा समितिले कारवाही स्थगित गर्न वा जरीवानाको रकम घटाउन सक्नेछ ।
- (६) यस दफामा उल्लेख भएको व्यवस्थाले सम्बन्धित संघसंस्थालाई प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गर्न, मुद्दा चलाउन वा सजाय गर्न कुनै बाधा गर्ने छैन ।

३५. **छानविन सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) दफा ३४ को उपदफा (३) बमोजिम कारवाही गर्नु अघि बोर्डले तोकिए बमोजिम तीन सदस्यीय छानविन समिति गठन गरी तोकिएको अवधि भित्र प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने छानविन समितिको कार्यविधि बोर्डसँग परामर्श गरी छानविन समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

- (३) छानविन समितिका सदस्यहरूले पाउने भत्ता वा अन्य सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
३६. पुनरावेदन सम्बन्धी व्यवस्था: दफा ३५ बमोजिम गरिएको कारवाही सम्बन्धी निर्णयमा चित्त नबुझ्ने संघसंस्थाले कारवाहीको लिखित सूचना पाएको पैतीस दिनभित्र सम्बन्धित उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न सकिनेछ:
३७. अधिकार प्रत्यायोजन: बोर्ड वा समितिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये केही अधिकार आवश्यकतानुसार अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सदस्य, सदस्य-सचिव, छानविन समिति, उपसमिति वा अधिकृतस्तरको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
३८. प्रदेश सरकारले निर्देशन दिन सक्ने: (१) प्रदेश सरकारले खेलकुदको विकास सम्बन्धमा बोर्डलाई र बोर्ड मार्फत समिति वा संघसंस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रदेश सरकारले दिएको निर्देशनको पालन गर्नु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।
३९. सपथ ग्रहण सम्बन्धी व्यवस्था: बोर्डका उपाध्यक्ष, सदस्य, सदस्य सचिव, समितिका अध्यक्ष र सदस्यले तोकिए बमोजिम पद तथा गोपनीयताको शपथ ग्रहण गर्नु पर्नेछ ।
४०. स्थानीय कानून बमोजिम हुने: स्थानीय तहले स्थानीय तहमा हुने खेलकुदको संचालन, प्रवृद्धन तथा विकाससम्बन्धी कार्य गर्न स्थानीय कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिमको संरचना निर्माण गर्न सक्नेछ ।
४१. नियम बनाउने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयनका लागि प्रदेश सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।
४२. प्रदेश सरकारसँग सम्पर्क: बोर्डले प्रदेश सरकारसँग सम्बन्धित कामकाजका लागि सम्पर्क गर्दा खेलकुद सम्बन्धी कार्य हेर्ने मन्त्रालय मार्फत गर्नुपर्नेछ ।
४३. यस ऐन बमोजिम हुने: यस ऐनमा लेखिए जति कुरामा यस ऐन बमोजिम र अन्यमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।
४४. खारेजी र बचाउ: प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका खेलकुद सम्बन्धी संघसंस्थाहरू यसै ऐन बमोजिम दर्ता भएको मानिनेछ ।